

Handelings- bekwaamheid en ondersteunings- behoefte van professionals in het rekenwiskunde- onderwijs

Onderzoek in opdracht van OCW
ResearchNed: Anja van den Broek en Clarie Ramakers
i.s.m. Hogeschool Windesheim: Jarise Kaskens

2011-2013:

- Protocollen Ernstige Rekenwiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD) voor alle onderwijssectoren opgesteld ter ondersteuning van leerlingen met erwd.
- Implementatietraject 'Masterplan dyscalculie'

2016:

- Evaluatie masterplan (op verzoek van ministerie)

Belangrijkste uitkomsten:

- Leraren in po, vo en mbo weten van het bestaan van de protocollen af en geven aan er kennis van te hebben.
- Grote behoefte aan concrete ondersteuning bij diagnostisering, begeleiding van leerlingen met een rekenprobleem, differentiëren in de klas en het ontwikkelen van beleid voor leerlingen met een rekenprobleem.
- In 2019 vraagt het ministerie van OCW om een vervolgonderzoek.

Aanleiding

- Hoe ervaren professionals in het onderwijs hun handelingsbekwaamheid?
- Welke behoeften hebben professionals (nog) in de ondersteuning op het gebied van erwd?
- Welke belemmeringen ervaren zij?
- Hebben professionals in vergelijking met 2016 veranderingen of ontwikkelingen doorgemaakt?
- Hoe werken de protocollen in de dagelijkse onderwijspraktijk? Hoe is het gesteld met kennis van leraren en de ondersteuning van leerlingen met erwd en welke belemmeringen staan die ondersteuning in de weg?
- Waar zitten eventuele knelpunten om deze ondersteuning voor professionals te organiseren?

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Vragen van het ministerie van OCW (2019)

Conceptueel model

Passend rekenwiskunde-onderwijs aan leerlingen met ernstige rekenwiskunde-problemen of dyscalculie, is alleen mogelijk als zowel onderwijsinstelling (school) als professionals (leraren, begeleiders, coördinatoren) handelingsbekwaam zijn en de tijd en middelen ter beschikking hebben om in de benodigde begeleiding en ondersteuning van de leerlingen te voorzien.

ONDERZOEKSSTAPPEN

1. Interviews met experts

2. Instrumentontwikkeling

3. Selectie & benadering doelgroepen

4. Uitzetten enquête

5. Analyses & integratie resultaten

6. Rapportage & advies

Onderzoeksopzet

Doel 1: Inhoudelijk goed beeld krijgen van de geschetste problematiek rondom passend rekenwiskunde-onderwijs aan leerlingen met (ernstige) rekenwiskundeproblemen en dyscalculie.

Belangrijke onderwerpen van gesprek waren:

- de implementatie van de protocollen
- de werking ervan
- de inschatting van kennis en bekwaamheden van professionals binnen de scholen om passend rekenwiskundeonderwijs te geven aan leerlingen met erwd

Doel 2: Input uit de expertronde gebruiken bij het opstellen van een internetvragenlijst

Interviews met experts

- Deskundigen schetsen een vrij negatief beeld als het gaat om de bekendheid, implementatie en toepassing van de ERWD-protocollen in de onderwijspraktijk.
- Doel van de ERWD-protocollen om door middel van passend rekenonderwijs ernstige rekenwiskunde-problemen te voorkomen of de rekenproblemen niet te laten verergeren, is niet bereikt.
- Leraren kunnen de inhoud van het protocol niet vertalen naar de reken- of wiskundeles in de klas.
- Bekendheid is beperkt. Er is geen sprake van implementatie en verankering in het schoolbeleid.
- Handelingsverlegenheid, vooral veroorzaakt door gebrek aan kennis.

Samenvattend beeld uit interviews met experts

- Gebrek aan een gemeenschappelijke visie op rekenwiskunde-onderwijs en het toetsbeleid
- Gebrek aan professionele ruimte van de leraar vormen belangrijke belemmeringen om goed passend rekenwiskundeonderwijs te geven op school.
- Gebrek aan ondersteuning van de leerkracht bij het rekenwiskunde-onderwijs in de klas en er is te weinig tijd voor scholing.
- Het is niet duidelijk wat de overheid verstaat onder goed passend rekenwiskunde-onderwijs.

Samenvattend
beeld uit
interviews met
experts

- Vragen over bekendheid met de ERWD-protocollen.
- Mate van bereidheid om protocollen toe te passen.
- Schoolbeleid aangaande passend rekenwiskunde-onderwijs aan leerlingen met ernstige rekenwiskunde problemen of dyscalculie.
- Gedetailleerde vragen over het eigen kennisniveau en handelingsbekwaamheid van leerkrachten bij passend rekenwiskunde-onderwijs aan leerlingen met erwd
- Vragen over of zij zich verder bekwaamd hebben in het passend rekenwiskunde-onderwijs; bij- en nascholing.
- Vragen over ondersteuningsbehoeften.

Webenquête

630 respondenten

60% reken/zorgcoördinatoren

35% docenten

* 50,2% po

* 31,4% vo

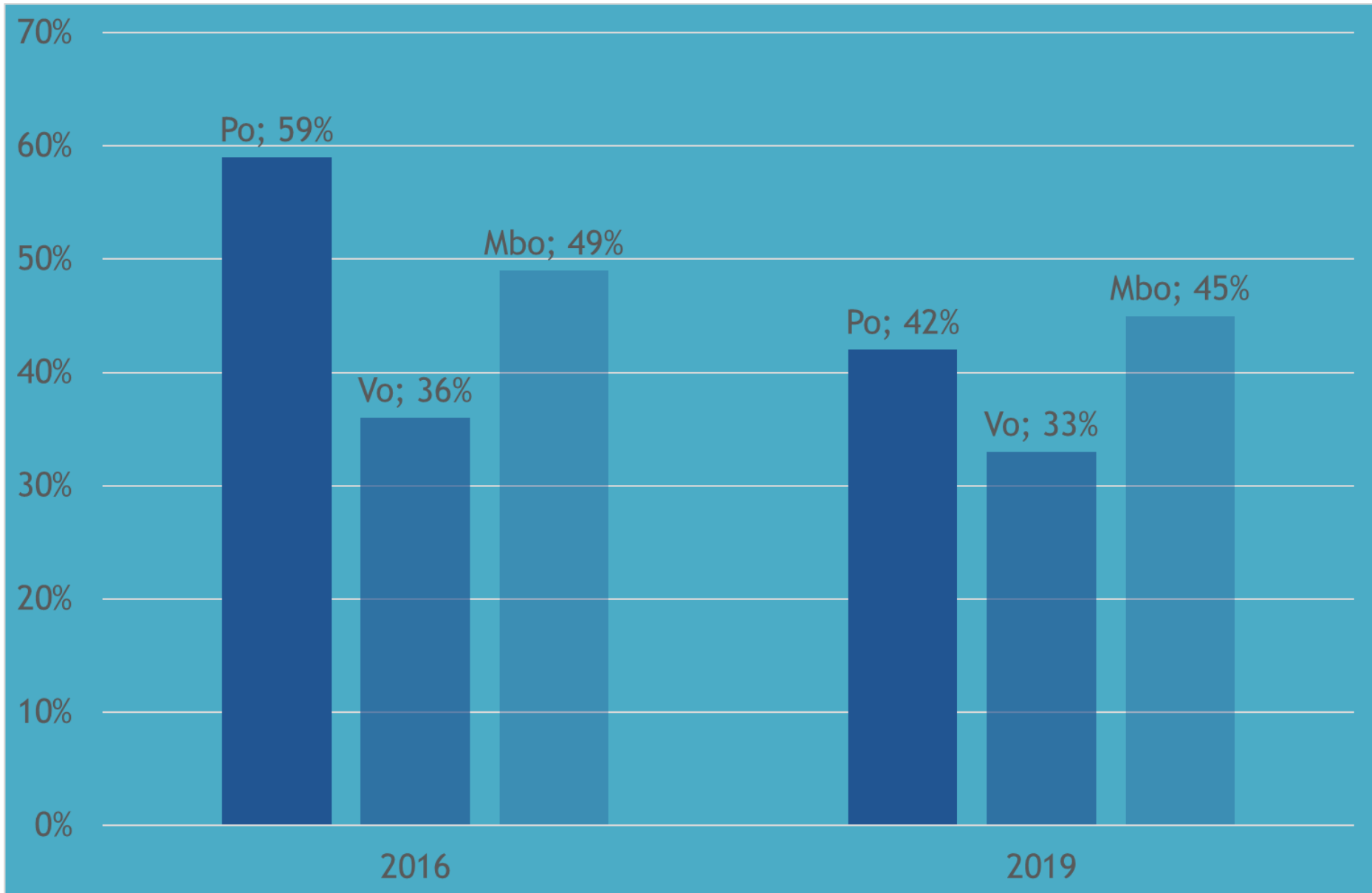
* 18,4% mbo

- Sinds 2016 afname in gebruik van erwd protocollen
- Sinds 2016 is er nauwelijks een positieve ontwikkeling te zien in het kennisniveau en handelingsbekwaamheid van leerkrachten als het gaat om erwd
- Introductie van erwd protocollen heeft geen positieve impuls gegeven aan passend rekenwiskunde-onderwijs omdat een goede vertaalslag van theorie naar praktijk ontbreekt
- Leerlingen met erwd krijgen niet in alle gevallen de ondersteuning die ze nodig hebben

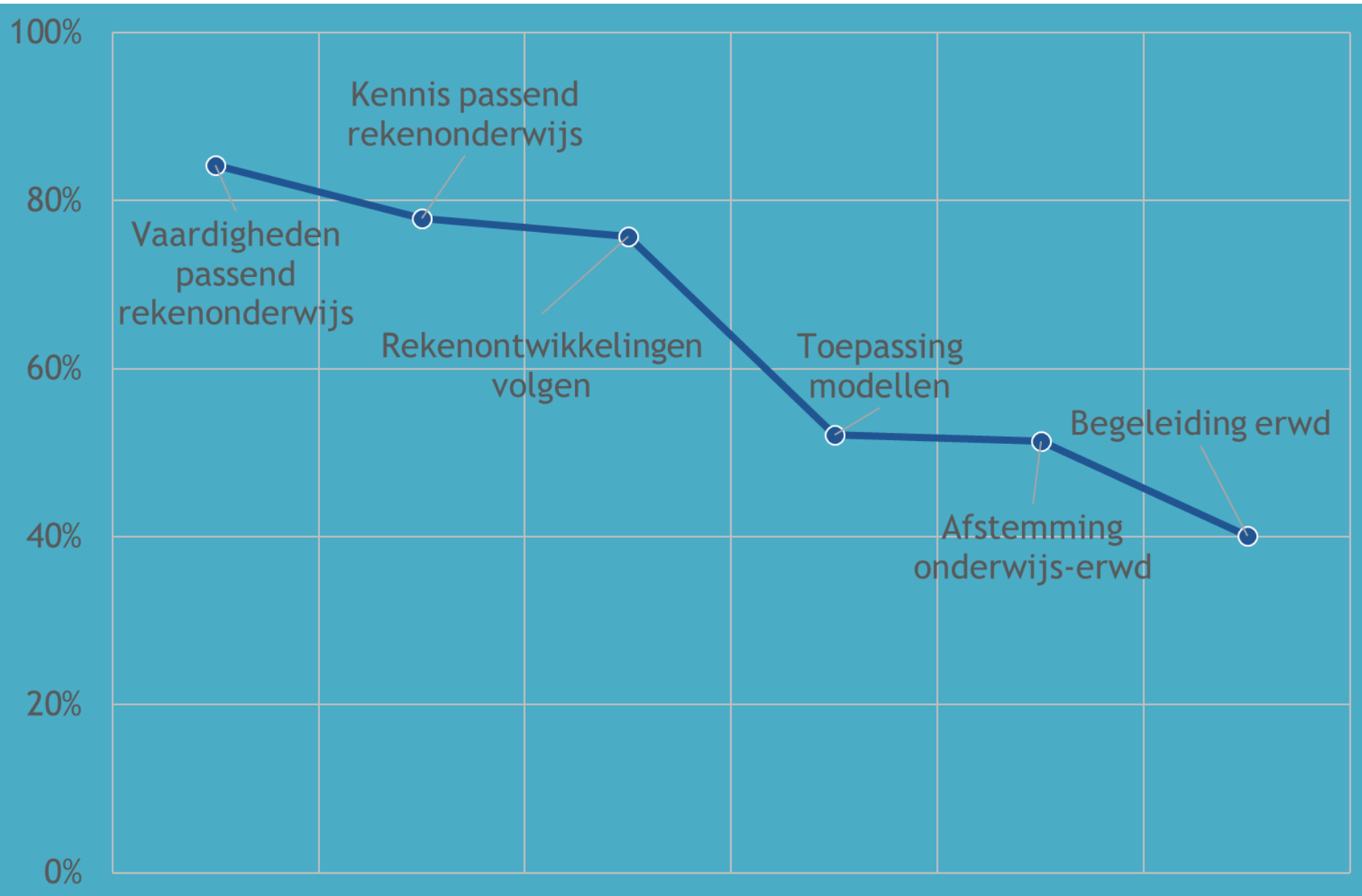

Resultaten

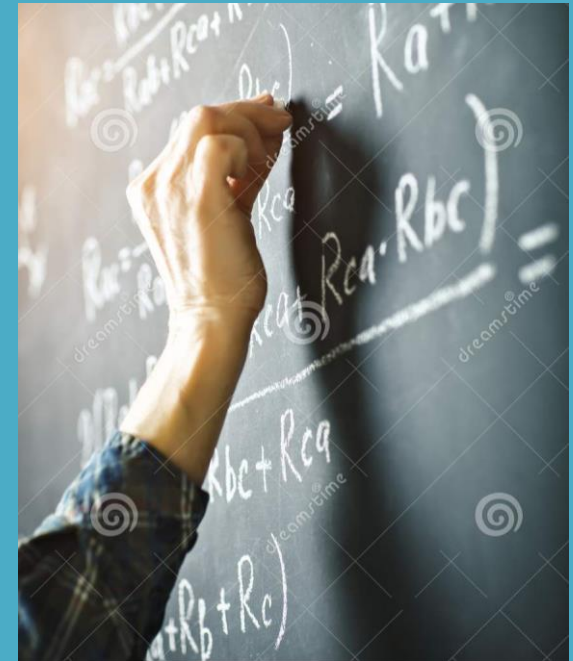
Gebruik protocollen

Handelingsbekwaamheid

- ‘Een vakbekwame leraar/docent’. (po, vo, mbo)
- ‘Betere en eerdere begeleiding vanuit het basisonderwijs. Tevens geen verplichting van wiskunde in het examen’. (vo)
- ‘De tijd en mogelijkheden hebben om veel materiaal in te zetten in de lessen, extra instructie voor leerlingen die dat nodig hebben’. (po)
- ‘De houding van leerkrachten om de methode los te (durven) laten en kijken naar de doelen van een les’. (po)
- ‘Lessen, voldoende tijd en bovenal financiering van extra lessen in plaats van het weghalen van lestijd bij andere vakken (economie, wiskunde)’. (vo)
- ‘Rust omtrent het rekenen, in de zin van welk beleid voeren we uit’. (mbo)

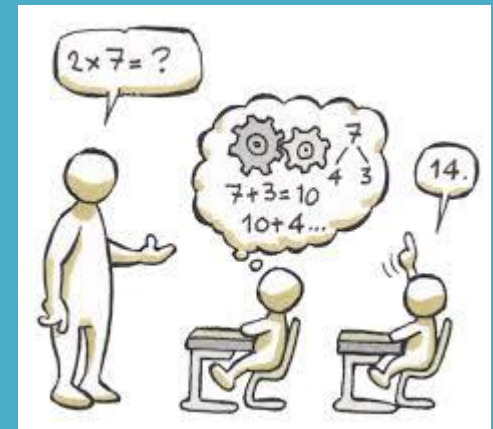
Wat is nodig om kennis en vaardigheden voor passend rekenwiskunde-onderwijs te vergroten?

- Grote behoefte aan meer begeleiding in tijd, meer vakbekwame ondersteuning, materialen en geld.
- Grote behoefte aan scholing, gericht op kennisuitbreiding rondom rekendidactiek, erwd.
- Meer kennis opdoen en vaardigheden ontwikkelen ten aanzien van signalering en diagnosticeren, passende interventies, theorie en training aan de hand van praktijkvoorbeelden.
- Scholing gericht op het hele team.

Wat is er nodig
voor goed
onderwijs en
begeleiding van
leerlingen met
erwd?

- Een rekenspecialist of rekencoördinator, liefst op school.
- Meer aandacht voor zelfvertrouwen en motivatie van leerlingen.
- Specifieke (uiteenlopende!) aandachtspunten: meer werken met concreet materiaal, eigen leerlijn, beperking van strategieën, meer verwerkingsstof, aangepaste doelen, meer nadruk op proces en gebruik adaptieve programma's.
- Andere behoeften: betere hulpmiddelen, duidelijk en duurzaam beleid, meer gelegenheid tot het voeren van rekengesprekken, specifiek aangepaste methoden, aangepaste toetsen, een handzamer, beter toepasbaar protocol, vroegtijdige signalering en doorlopende leerlijnen.

En er zijn nog
meer
behoeften...

- Erkenning van leerlingen met ernstige rekenwiskundeproblemen en dyscalculie.
- Kennisuitbreiding over erwd (en specifiek dyscalculie): signalering, diagnose en behandeling.
- Deskundige in of nabij de school ten aanzien van leerlingen met dyscalculie en een specifieke werkzame behandeling.
- Vergoeding van specifieke begeleiding voor leerlingen met dyscalculie en van passende (hulp)middelen.

Expliciet genoemd:
aandacht voor
leerlingen met
ernstige
rekenwiskunde-
problemen en
dyscalculie

1. Formuleer kaders voor goed, passend rekenwiskunde-onderwijs.
2. Formuleer een duidelijke (landelijke) visie op rekenonderwijs.
3. Richt een landelijk expertisecentrum op.
4. Bezinning op haalbaarheid passend rekenonderwijs.
5. Zorg dat beleid gericht is op diagnostiek en behandeling van leerlingen met ernstige rekenwiskundeproblemen en dyscalculie.
6. Voldoende aandacht voor kwaliteit lerarenopleidingen.
7. Meer prioriteit aan rekenen, kennisopbouw en kennisdeling over goed passend rekenonderwijs.
8. Formuleer schoolbeleid ten aanzien van rekenwiskunde-onderwijs.
9. Vergroot professionele ruimte voor leerkrachten.
10. Verbeter de handelingsbekwaamheid.

Aanbevelingen

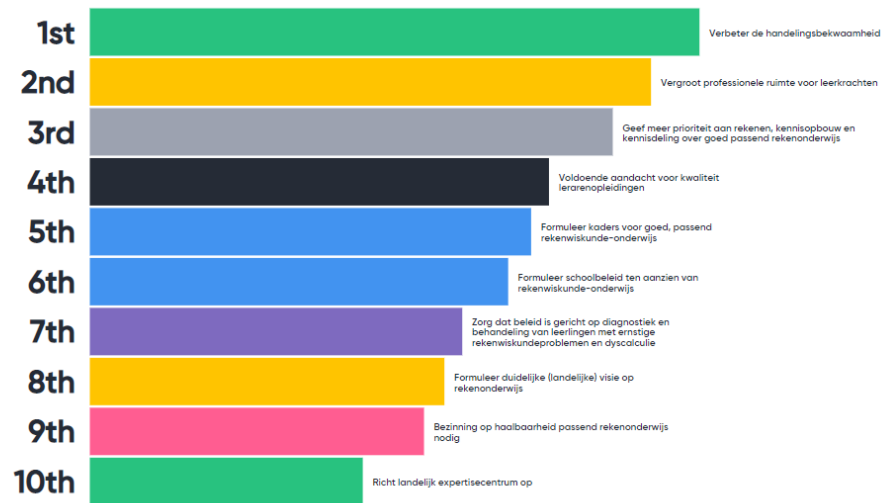
www.menti.com

code 926589

Prioritering door aanwezigen bij de presentatie (9 jan. 2020)

Zet deze aanbevelingen op volgorde van belangrijkheid en begin met de belangrijkste

Mentimeter

37

Wat is de
betekenis van
deze
resultaten?

Denken-delen-
uitwisselen

ResearchNed

www.researchned.nl

Windesheim

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Dank voor jullie aandacht!

a.vdbroek@researchned.nl

jmm.kaskens@windesheim.nl